

KÚRIA

Bfv.II.526/2012/15.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. január hó 10. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A zsarolás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a IV. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 19.B.XIII.80.490/2008/93. számú ítéletét, illetőleg a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 26.Bf.XIII.7097/2011/9. számú ítéletét - a IV. rendű terhelt tekintetében - hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2011. január hó 13. napján kihirdetett 19.B.XIII.80.490/2008/93. számú ítéletével a IV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki

- 1 rendbeli társtettesként elkövetett, a Btk. 323.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő zsarolás büntetében, és
- 1 rendbeli társtettesként elkövetett, a Btk. 170.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő testi sértés büntetétének kísérletében.

Ezért őt mint különös visszaesőt - halmazati büntetésül - 3 év 6 hónap börtönbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett a büntetőeljárás során lefoglalt bűnjelekről, valamint a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

Az első fokú ítélet ellen a IV. rendű terhelt és védője által felmentésért, illetve enyhébb büntetés kiszabása érdekében bejelentett fellebbezés okán másodfokon eljáró Fővárosi Bíróság a 2011. szeptember 20-i nyilvános ülésen meghozott 26.Bf.XIII.7097/2011/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: a IV. rendű terhelt vonatkozásában a kiszabott szabadságvesztés-büntetést a zsarolás büntette vonatkozásában tekintette különös visszaesővel szemben kiszabottnak; börtönbüntetésének tartamát 3 évre enyhítette, egyebekben vele szemben az első fokú ítéletet helybenhagyta.

Az eljáró bíróságok által a IV. rendű terheltet érintő jogerősen megállapított történeti tényállás /I/2. tényállási pont/ a következő:

I. rendű terhelt 2002. szeptember közepén ismerkedett meg V. A. sértettel, akitől ezt követően több esetben különböző ürüggyekkel pénzüsszegeket vett át annak ellenére, hogy a kölcsön címén átvett összegek visszafizetése már az átvételkor sem állt szándékában. 2002. szeptember 30-án az I. rendű terhelt ingatlanvásárlás ürüggyén ismét készpénzt kért kölcsön V. A.-tól, a sértett azonban miután már nem tudott pénzt szerezni, helyette átadott az I. rendű terheltnek egy kb. 30.000 Ft értékű számítógépet és egy Play Stationt.

2002. szeptember 30-án délután arra hivatkozással, hogy a játék zárlatos volt és leégette ismerősének házimozi rendszerét, az I. rendű terhelt és a társaságában lévő IV. rendű terhelt további 300.000 Ft-ot követelt V. A.-tól. Mivel azonban a sértett nem tudott fizetni, ezért a terheltek javaslatára mindhárman gépkocsival D.-re mentek, ahol állításuk szerint a kárt szenvedett ismerős lakott. D.-re érkezésükkor egy lakóházba mentek, ahol V. A.-n kívül jelen volt az I. rendű, a IV. rendű, valamint a III. rendű terhelt is. A három terhelt ezt követően a "kár" megtérítését követelték V. A.-tól, miután azonban a sértett azt közölte, hogy nem tud pénzt szerezni, a III. rendű terhelt ököllel arcon ütötte, majd a bántalmazásba az I. rendű és a IV. rendű terhelt is bekapcsolódott. Ennek során a három terhelt a sértettet több esetben ököllel megütötte, illetőleg testszerte megrúgta. V. A. az ütések és rúgások következtében a földre esett, orra vére is eleredt. Miután megmosakodott, I. rendű, III. rendű és IV. rendű terhelt ismét felszólították, hogy szerezzen pénzt, legalább 150.000 Ft-ot. Ennek érdekében a sértett telefonon megpróbált kölcsönkérni főnökétől, hozzátartozóitól, azonban ez nem járt

eredménnyel.

III. rendű terhelt e közben vette észre a V. A. tulajdonát képező 26.000.- Ft értékű Samsung RS 320 típusú mobiltelefon készüléket, melyet a még mindig a bántalmazás hatása alatt álló sértett kezéből elvett.

Az ütések és rúgások következtében V. A. a mell és az arc zúzódását - mindkét oldalon szem körüli bevérzést, az orrhát bevérzését, a szegycsont mellett jobb és bal oldalon gyermektenyérynyi bevérzést - szenvedett el, mely sérülések gyógytartama egyenként és összességében 8 napon belüli, de 8 napon túl gyógyuló sérülés bekövetkeztének is reális lehetősége volt, mert a sérülések közepes és ezt meghaladó direkt módon történő bántalmazás következtében keletkeztek.

Ezt követően a három terhelt és a sértett gépkocsiba ültek, ahol V. A.-val közölték, hogy "tartozását" oly módon rendezheti le, hogy 300.000 Ft értékben áruhitelt vesz fel. A megfélemlített sértett ebbe beleegyezett, majd az I. rendű és a IV. rendű terhelttel együtt gépkocsival B.-re visszautaztak. Másnap, 2003. október 1. napján V. A. az I. rendű terhelttel együtt megpróbált áruhitelt felvenni, azonban ez megghiúsult, miután a közüzemi számlák nem voltak megfelelőek. Az I. rendű terhelt több alkalommal közölte a sértettel azt is, hogy amennyiben szól a rendőrségnek, illetőleg a követelésüket nem tudja kifizetni, akkor családtagjait is bántalmazni fogják.

2003. október 2. napján az esti órákban az I. rendű sértett és a sértett a D. P. parkolójában találkoztak a III. rendű terhelttel, aki értesülve arról, hogy az áruhitel felvétele nem járt eredménnyel, újabb verés kilátásba helyezésével azt követelte, hogy "tartozása" egy részének fejében a sértett adja át részére a Skoda 120 L típusú gépkocsiját és írja alá a gépkocsira vonatkozó adásvételi szerződést. A sértett mindennek eleget tett.

*

Az ügyben meghozott első- és másodfokú ítélet ellen a IV. rendű terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt 2012. április hó 5. napján - utóbb, a Kúriához 2012. augusztus hó 15-én, augusztus hó 24-én és december hó 20-án érkezett beadványaiban azt kiegészítve - a Be. 416.§ (1) bekezdés a), b) és c) pontjaira alapított okból. Ebben azt sérelmezte, hogy

- a részére 2004. októberében kézbesített vádiratot követően 2008. végéig, vagy 2009. elejéig a bíróság az ügyben tárgyalást nem tartott, ezért vizsgálni kell az elévülést;
- az ügyben eljáró bíróságok nem vették figyelembe, hogy ő csak a d.-i eseményeknél volt jelen, a további eseményeken

egyáltalán nem vett részt, ezért a bíróságok olyan cselekmény elkövetése miatt is megállapították a büntetőjogi felelősségét, amelyet sem a vádirat, sem az ügyész indítványa nem tartalmazott;

- a bíróságon a sértett meghallgatására egy esetben a terheltek távollétében került sor, az ekkor készült jegyzőkönyvet pedig nem ismertették a jelenlétükben;
- megítélése szerint miután D.-n - amikor ő maga jelen volt - a sértett nem adott át pénzt, így a zsarolás büntettének a kísérlete állapítható meg;
- az ügyészi vádmódosításkor a tanács elnöke nem hívta fel a figyelmét a tárgyalás elnapolásának lehetőségére a védelem előkészítése érdekében [Be. 310.§ (2) bekezdés];
- különös visszaesőként került elítélésre, annak ellenére, hogy korábban ilyen cselekményért soha nem volt elítélve.

Fentiek okán a IV. rendű terhelte az első- és másodfokú ítéletek hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség BF.1307/2012. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak.

Ebben azt az álláspontját fogalmazta meg, hogy az eljáró bíróságok nem sértették meg az elévüléssel kapcsolatos anyagi jogi szabályokat, miután az ügyben a IV. rendű terhelttel szemben két esetben is sor került elfogatóparancs kibocsátására, illetve több esetben is sor került bírói intézkedésként tárgyalás kitűzésére, mely intézkedések megszakították az ügy elévülését.

Az eljáró bíróságok ugyanakkor a IV. rendű terhelte zsarolás büntettének minősített bűncselekményét tévesen értékelték befejezettnek, miután a kár mint eredmény D.-n nem következett be, ezért a IV. rendű terhelte a zsarolás büntettének kísérletét valószínűsítette meg.

Tévesnek tartotta a zsarolás büntette minősített esetének a megállapítását is, miután a minősített eset megállapítása értelemszerűen csak a fenyegetéshez kapcsolódhat, az erőszak alkalmazásához nem.

A legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a fentiek ellenére a Be. 416.§ (1) bekezdésének b) pontja alapján sincs helye felülvizsgálatnak, miután törvényes minősítés esetén sem eltúlzott a kiszabott halmazati büntetés a különös visszaeső terhelttel szemben.

A Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltak szerint a Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontjára alapított felülvizsgálati okok sem bírnak alappal.

Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a törvényes vád keretén belül maradtak, miután erre irányuló vád hiányában nem vizsgálták a IV. rendű terhelte D.-n történt események utáni cselekvőségét. A

tárgyalási iratok alapján alaptalannak tartotta azt a felülvizsgálati kérelemben írt kifogást, hogy a terheltek távollétében meghallgatott sértett tanú vallomása nem került felolvasásra a terheltek jelenlétében.

Az ügyészi átirat egyebekben annak észlelése mellett, hogy az ügy másodfokon eljáró büntető tanácsának előadó bírója (dr. P. L.) az ügy elsőfokú eljárásában is tett intézkedéseket (utasítást adott a vádirat kézbesítésére, az I. rendű terhelte tartózkodási helyének felkutatására, majd vele szemben elfogatóparancs kibocsátására, végül valamennyi terhelte tekintetében az eljárást felfüggesztette), azt az álláspontját fogalmazta meg, hogy nem állapítható meg az sem, miszerint kizárt bíró vett volna részt a másodfokú eljárásban. A bíró által az elsőfokú eljárásban tett intézkedések érdemi intézkedésnek nem tekinthetők, ezt követően az eljárás felfüggesztésre is került, így a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárásnak azt a részét, ahol dr. P. L. a tanács elnökeként részt vett, nem bírálta felül.

Miután az eljáró bíróságok nem sértették meg sem a büntetőeljárás, sem a büntető anyagi jog szabályait, ezért a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt és a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn.

*

A Kúria a Be. 420.§-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat fenntartotta.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratban foglaltakkal egyező nyilatkozatot tett.

IV. rendű terhelte felszólalásában a terhére megállapított zsarolási cselekmény kísérletként történő minősítését kérte.

*

A Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416.§-a (1) bekezdésének a), b) és c) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423.§ (4) - (5) bek.] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt a zsarolás büntetettének minősített bűncselekmény befejezettként való értékelését támadó részében alaposnak, ezt meghaladóan alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát alaposnak találta.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a törvényben pontosan meghatározott feltételek esetén van lehetőség. Az 1998. évi XIX. törvény (Be.) 416.§ (1) bekezdésének a) és b) pontja alapján felülvizsgálatnak büntető anyagi jogi szabálysértés, valamint a c) pontja alapján - a Be. 373.§ (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve a II-IV. pontjában pontosan meghatározott, kimerítően felsorolt - eljárási szabálysértések esetén van helye.

Az eljárási törvény szerint a tényállás helyessége felülvizsgálat tárgya nem lehet. A felülvizsgálati eljárásban a Be. 423.§ (1) bekezdésének törvényi előírása szerint a tényálláshoz kötöttség elve érvényesül. A jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ez a tényállás felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Annak vizsgálatánál tehát, hogy a bűnösség megállapítása vagy a cselekmény jogi minősítése törvényes-e, csak a jogerős határozatban megállapított irányadó tényállás vehető figyelembe.

*

A Be. 416.§-a (1) bekezdésének a) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jogi szabályainak megsértése miatt került sor.

A Kúria e körben elsődlegesen a terhelt által felvetett elévülés kérdését vizsgálta.

A Btk. 33.§ (1) bekezdés b) pontja értelmében a büntethetőség megszűnik a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább három év elteltével.

A Btk. 34.§-a szerint az elévülés határidejének kezdő napja befejezett bűncselekmény esetén az a nap, amikor a törvényi tényállás megvalósul.

A Btk. 35.§ (1) bekezdése szerint azonban az elévülést félbeszakítja a büntetőügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított eljárási cselekménye, és az elévülés határideje a félbeszakítás napján ismét elkezdődik. Büntetőügyben eljáró hatóság az, amely a bűncselekmény miatt a terhelttel szemben eljárási cselekményt - az eljárás előbbrevitelét szolgáló, a büntetőeljárási jogban szabályozott intézkedést - foganatosíthat. Az eljárás bírósági szakaszában eljárási cselekmények elrendelésére és végrehajtására kizárólag a bíróság jogosult.

Az iratokból megállapítható, hogy a Budapesti V. és XIII. kerületi Ügyészség 2003. december 21. napján kelt és a Pesti Központi Kerületi Bíróságra 2004. január 21. napján benyújtott B.XIII.10851/2002. számú vádiratában a IV. rendű terhelttel szemben

a Btk. 323.§ (1) bekezdésében meghatározott és aszerint minősülő társtettesként elkövetett zsarolás büntette, valamint a Btk. 170.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés szerint minősülő társtettesként elkövetett súlyos testi sértés büntettének kísérlete miatt emelt vádat. A vád tárgyává tett cselekmények elkövetési napja 2002. szeptember 30-a, a zsarolás büntette miatt kiszabható szabadságvesztés felső határa öt év, a súlyos testi sértés büntette miatt kiszabható szabadságvesztés felső határa három év. Az iratok a Pesti Központi Kerületi Bíróságon B.291/2004. számon kerültek lajstromozásra, a IV. rendű terhelt a vádiratot átvette 2004. február 5. napján.

A vádirat benyújtását követően a bíróság a IV. rendű terhelt vonatkozásában a következő eljárási cselekményeket végezte:

- a 2005. január 7. napján kelt /11. sorszámú végzésével a büntetőeljárást (az összes terheltre) felfüggesztette, miután az I. rendű terhelttel szemben korábban kiadott elfogatóparancs eredményre nem vezetett;
- az I. rendű terhelt tartózkodási helyének ismertté válása folytán 2005. május 17. napján az iratokat új számra - 5.B.1977/2005. - lajstromoztatta, egyben 2005. szeptember 30. napjára határnapot tűzött ki, a tárgyalásra a IV. rendű terheltet megidézte, mely 2005. május 26. napján kelt határnapos utasítás 2005. május 27. napján kiadásra került;
- a 2005. szeptember 30-i tárgyalás elhalasztását követően a bíróság 2006. október 31-i kiadással lakcímfigyelőt szerzett be a tárgyaláson meg nem jelent IV. rendű terhelt tekintetében;
- 2006. november 27-i keltezéssel (november 28-i kiadással) megkeresést adott ki a X. kerületi Rendőrkapitányság felé a IV. rendű terhelt tartózkodási helyének megállapítása végett, ezzel egyidejűleg 2007. február 20. napjára tárgyalást tűzött ki;
- miután a 2007. január 3-án kelt 150-412-2002/2006. számú rendőrségi válasz értelmében a IV. rendű terhelt tartózkodási helyét nem sikerült megállapítani, 2007. január 29-én a IV. rendű terhelttel szemben elfogatóparancsot bocsátott ki;
- 2007. február 12. napján az elfogatóparancs visszavonásra került, miután a IV. rendű terhelt a bíróságon önként jelentkezett;
- 2008. október 14. napján az iratokat ismét új számra - 19.B.80.490/2008. - lajstromozta,
- 2008. október 30-i bírói intézkedéssel, mely 2008. október 4-én került teljesítésre, 2008. december 19-ére tárgyalási határnapot tűzött ki, mely tárgyalásra a IV. rendű terheltet megidézte;
- a tárgyalás - melyen a IV. rendű terhelt szabályszerű idézésre nem jelent meg - elhalasztását követően 2009. január 14-én tartózkodási hely megállapítása végett rendőrségi megkeresést adott ki, január 28-án lakcímfigyelőt szerzett be, majd február 16. napján a IV. rendű terhelttel szemben ismét elfogatóparancs került kibocsátásra;
- 2009. március 20. napján az elfogatóparancs visszavonásra került, miután a terhelt vonatkozásában megállapítást nyert, hogy Bv. Intézetben van;

- az ügyben ezt követően 2009. június 3. (idézés kiadva 2009. március 20-án), szeptember 11., november 23., majd 2010. január 27. napjára tűzött ki tárgyalást a bíróság, mely tárgyalásokra a IV. rendű terheltet Bv. Intézetből idézte, az idézések szabályszerűek voltak;

- a 2010. január 27. napján elhalasztott tárgyalást a bíróság 2010. július 1-jére tűzte ki, a határnapos utasítás 2010. április 27-ével került teljesítésre. A bíróság a tárgyalást e tárgyalási napon - a hat hónapos érdemi tárgyalási időköz túllépése okán - előlről kezdte, majd a /93. sorszámú ítélet fejrészában feltüntetett további tárgyalási napokon (2010. szeptember 27., 2011. január 13.) a büntetőügyet ítélettel befejezte.

A Kúria az iratok alapján részletesen számba vett elsőfokú eljárási cselekmények tükrében rámutat, hogy az elévülést kizárólag a büntetőeljárás előrevitelét szolgáló intézkedés szakítja félbe. A gyakorlat szerint ilyen a tárgyalási határnapot kitűző bírói utasítás teljesítése (vagyis az idézések, értesítések kibocsátása), egymagában a kitűzésnek nincs elévülést félbeszakító hatása [BH2003. 99.]. Eszerint a terhelt vonatkozásában elévülést félbeszakító eljárási cselekmény minden olyan határnapos kitűzés, ahol a tárgyalásra a bíró a rendelkezésre álló adatok birtokában (ismert lakcím, tartózkodási hely) idézni rendeli a terheltet; vagyis ilyen esetben az elévülés szempontjából közömbös, hogy adott terhelt vonatkozásában a bíróság érdemben tudott-e tárgyalást tartani.

Egységes a bírói gyakorlat abban is, hogy csupán az első ízben kiadott lakcímfelügyelő, illetőleg rendőrségi megkeresés szakítja meg az elévülést, a körülmények megváltozása nélkül hónapokkal, vagy esetleg évekkel később kibocsátott ismételt lakcímfelügyelőnek, rendőrségi megkeresésnek, vagy elfogatóparancsnak ilyen hatása már nincs.

Jelen ügyben tehát megállapítható, hogy vádemelést követően a bírósági szakban az elévülés félbeszakítását előidéző eljárási cselekménynek kell tekinteni IV. rendű terhelt vonatkozásában a 2005. május 27-én teljesített határnapos (2005. szeptember 30.) kitűzést, a bírói utasítás alapján 2006. október 31-én kiadott lakcímfelügyelőt, az eredményre vezetett elfogatóparancs után 2008. október 4-én teljesített határnapos (2008. december 19.) kitűzést, a terhelt felkutatása végett 2009. január 14-én kiadott tartózkodási hely megállapítására irányuló rendőrségi megkeresést, a 2009. március 24-én teljesített határnapos (2009. június 3.) kitűzést.

Az ezt követően foganatosított eljárási cselekmények, a rövid időközönként kitűzött tárgyalások - amelyeken a IV. rendű terhelt jelen volt - az elévülést ugyancsak félbeszakították.

Vagyis a vád tárgyát képező bűncselekmények miatt kiszabható

szabadságvesztések felső határát figyelembe véve (5 év; 3 év) megállapítható, hogy az elévülést félbeszakító eljárási cselekmények között sem három évnél, sem öt évnél hosszabb idő nem telt el.

Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a terheltnek a büntethetőség elévülésére vonatkozó álláspontja az iratok tartalma alapján nem helytálló.

*

IV. rendű terheltnek a téves minősítést és büntetéskiszabást sérelmező, a Be. 416.§-a (1) bekezdés b) pontjára alapított felülvizsgálati kérelme tekintetében a Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a megjelölt jogszabályhely alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

A felülvizsgálati indítványban e körben megjelölt, a Btk. 323.§-ának (1) bekezdésében meghatározott zsarolás bűncselekményét az követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön és ezzel kárt okoz. E bűncselekmény büntetési fenyegetettsége (mind a bűncselekmény elkövetésekor, mind az elbíráláskor) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés volt.

A zsarolás szándékos és célzatos eredmény-bűncselekmény. A zsarolás kényszerítésben megnyilvánuló elkövetési cselekménye a sértett akarataira történő olyan fizikai és pszichikai ráhatás, amely alkalmas arra, hogy a sértett ennek hatása alatt az elkövető által megkívánt magatartást tanúsítsa.

A felülvizsgálatban irányadó tényállás szerint a IV. rendű terhelt két társával együtt D.-n közösen, jogtalan haszonszerzés céljából, erőszakkal kényszerítették V. A. sértettet, hogy tegyen eleget anyagi követelésüknek.

A IV. rendű terhelt cselekménye tehát maradéktalanul kimerítette a zsarolás büntettét.

Az irányadó tényállásból ugyanakkor az is megállapítható, hogy D.-n a IV. rendű terhelt által is megvalósított erőszakkal kényszerítéssel egyidejűleg a kár mint eredmény nem következett be. A sértett ekkor a követelésnek nem tudott eleget tenni, pénzt nem tudott szerezni. A sértett kára két nappal később következett be, amikor az I. rendű és a III. rendű terheltek által alkalmazott további fenyegetés hatására a III. rendű terhelt részére adásvételi szerződés aláírása mellett átadta a gépkocsiját. A 2002. szeptember 30-át követő cselekményben azonban a IV. rendű terhelt már nem vett részt.

A Kúria fentiek okán megállapítja, hogy az ügyben eljáró bíróságok tévedtek, amikor a IV. rendű terhelt zsarolásként minősülő cselekményét befejezettként értékelték.

A kísérlet [Btk. 16.§] valamilyen, a Btk. Különös Részében írt törvényi tényállás végrehajtásának a megkezdését jelenti, a bűncselekmény pedig akkor befejezett, ha a Btk. Különös Részében írt törvényi tényállás összes eleme megvalósult.

Miután a IV. rendű terhelt által megvalósított, terhére megállapított zsarolás bűncselekmény eredménnyel nem járt, kár okozásának hiányában a cselekménye a Btk. 16.§-a szerinti kísérletnek minősül.

E vonatkozásban tehát a IV. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa alappal bírt.

Ugyancsak helyesen hivatkozott a Legfőbb Ügyészség átiratában arra, hogy téves a zsarolás büntette minősített esetének megállapítása.

IV. rendű terhelt bűnösségét az eljáró bíróságok e bűncselekményben a Btk. 323.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pontjának megjelölésével mondták ki.

Eszerint a zsarolás büntettének minősített esetét követi el az, aki a zsarolást élet, vagy testi épség elleni avagy más hasonlóan súlyos fenyegetéssel követi el. Ebből következően a minősítő körülmény a zsarolás elkövetési magatartásai közül értelemszerűen csak a fenyegetéshez kapcsolódhat, az erőszak alkalmazásához nem. A személy ellen irányuló erőszak eredménye a zsarolással halmazatban testi épség elleni bűncselekmény megállapításával kerülhet értékelésre, mint ahogy arra sor is került.

Ekként a IV. rendű terhelt zsarolásként értékelt cselekménye helyesen társtettesként elkövetett zsarolás büntettének kísérleteként [Btk. 323.§ (1) bekezdés, Btk. 16.§] minősül.

A Kúria fentiek megállapítása mellett rámutat, hogy a Be. 416.§ (1) bekezdés b) pontja szerint a bűncselekmény törvénysértő minősítése önmagában nem elégséges ok arra, hogy - a Be. 427.§ (1) bekezdés b) pontját alkalmazva - a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatot megváltoztassa. Erre ugyanis csak akkor kerülhet sor, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése egyszersmind törvénysértő büntetéskiszabást eredményezett, vagy törvénysértő intézkedés alkalmazásához vezetett.

Ez a feltétel azonban a terhelt esetében nem állapítható meg. Figyelembe véve a cselekmény tárgyi súlyát, azt, hogy a terhelt egyazon cselekménnyel egymással alaki halmazatban lévő két bűncselekményt valósított meg, figyelemmel a zsarolás büntette vonatkozásában fennálló különös visszaeső voltára, a terhelttel szemben kiszabott - egyébként 1 évtől 7 év 6 hónapig terjedhető - 3 év szabadságvesztés-büntetés a megváltozott minősítés ellenére sem

tekinthető aránytalanul súlyosnak.

Az indítványban foglaltak okán itt jegyzi meg a Kúria, hogy az eljáró bíróságok a törvénynek megfelelően állapították meg a IV. rendű terhelt különös visszaesői minőségét a zsarolás bűncselekményében.

A Btk. 137.§-ában meghatározott Értelmező rendelkezések 14. pontja értelmében visszaeső a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, vagy annak végrehajtását részben felfüggesztették, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el;

a 15. pontja szerint különös visszaeső az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el. A Btk. 333.§-ában rögzített Értelmező rendelkezések 4. pontja azt fogalmazza meg, hogy a különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmények a vagyon elleni bűncselekmények.

IV. rendű terhelt korábbi elítéléseit alapul véve - melyet az elsőfokú bíróság rögzít - megállapítható, hogy jelen ügy szempontjából a visszaesést megalapozó korábbi elítélés a Pesti Központi Kerületi Bíróság 1998. május 6. napján jogerős 22.Fk.30.887/1997/13. számú ítélete, melyben a terheltet lopás büntette miatt 4 hónap börtönbüntetésre és 1 év közügyektől eltiltásra ítélték. Az elítélt e büntetéséből - mely összbüntetésbe foglalás révén utóbb az egyik alapítéletet képezte - 1999. szeptember 21. napján szabadult, kitöltéssel szabadult volna 2000. február 1. napján, feltételes szabadsága lejárt 2000. szeptember 20. napján.

Jelen esetben miután a feltételes szabadság megszüntetésére nem került sor, a Btk. 48.§ (2) bekezdése alapján a szabadságvesztés hátralevő része letelte napjától (2000. február 1. napjától) kell számítani a visszaesés szempontjából 3 évi tartamot (BH 1986.486.).

Figyelemmel ekként az elbírált bűncselekmény elkövetési időpontjára (2002. szeptember 30.), valamint arra, hogy a korábbi elítélés tárgyát képező lopás és a jelen elítélés tárgyát képező zsarolás bűncselekmény hasonló bűncselekménynek minősül, a terhelt zsarolás büntettként értékelt cselekményben történő különös visszaesői megállapítása törvényes.

*

A Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a 373.§ (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében

meghatározott eljárási szabálysértéssel kerül sor.

A IV. rendű terhelt a felülvizsgálati indítványában ilyen, az érdemi felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértésre hivatkozott, amikor azt állította, hogy az eljáró bíróságok olyan cselekmény elkövetése miatt is megállapították a büntetőjogi felelősségét, amelyet sem a vádirat, sem az ügyész indítványa nem tartalmazott;

a bíróságon a sértett meghallgatására egy esetben a terheltek távollétében került sor, az ekkor készült jegyzőkönyvet pedig nem ismertették a jelenlétükben.

A Be. 373.§ (1) bekezdés I./c) pontja szerint a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az eljárást megszünteti, ha az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el.

A vádemeléskor irányadó Be. 9. §-ának (2) bekezdése, valamint a jelenleg hatályos Be. 2. §-ának (2) bekezdése egyezik egymással. „A bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény alapján, amelyet a vád tartalmaz.”

Az ügyben eljáró bíróságok a vád kereteit sem személyi, sem tárgyi vonatkozásban nem lépték túl. Miként erre az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában utalt is (28. oldal első bekezdés), nem vizsgálta a IV. rendű terheltnek a bántalmazást követő cselekményekben való szerepét erre irányuló vádmódosítás hiányában, tehát kizárólag a megvádolt terhelt vádiratban rögzített cselekvőségét érintő büntetőjogi felelősségéről határozott. Egyértelműen megállapítható tehát az első- és másodfokú bíróság ítéleteinek indokolásából, hogy az elbírált zsarolási cselekmény téves (kísérlet helyett befejezettként való) értékelése helytelen minősítéssel alapult, (ezt támasztja alá az is, hogy a másodfokú bíróság az I. rendű és a III. rendű terhelt társak vonatkozásában az elsőfokú bíróság által megállapított folytatólagos elkövetést helytállónak ítélte meg), nem pedig a vád kereteinek túllépésén.

A Be. 373.§ (1) bekezdés II./d) pontja szerint a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartotta meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

A Be. 292. §-ának (2) bekezdése értelmében a tanács elnöke a tanú kihallgatásának tartamára a tárgyalóteremből eltávolíthatja azt a vádlottat, akinek jelenléte a tanút a kihallgatása során zavarja. Jelen ügyben az eljáró bíró a sértett tanút a 2010. szeptember 27-i tárgyaláson a Be. rendelkezéseinek betartásával hallgatta ki a terheltek – köztük a IV. rendű terhelt – távollétében. A terhelt(ek) jelenléti és védekezési joga azonban nem sérült, miután a tárgyalásról készült /80. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 6. oldalának utolsó bekezdése szerint a tanú kihallgatását követően az

eljáró bíró ismertette a terheltek távollétében felvett jegyzőkönyvet.

A Kúria mindezek alapján megállapítja, hogy a bíróság eljárása megfelelt a Be. rendelkezéseinek, a felülvizsgálati indítványban kifogásolt abszolút eljárási szabálysértések tehát nem valósultak meg.

A IV. rendű terhelt felülvizsgálati indítványában azt is kifogásolta, hogy a bíróság a vádbeszédben elhangzott vádmódosításra figyelemmel a Be. 310.§ (2) bekezdését figyelmen kívül hagyva, a védőt és őt nem nyilatkoztatta meg a tárgyalás elnapolását illetően.

Az indítványban hivatkozott törvényhely szerint a vád megváltoztatása esetén a bíróság a tárgyalást a védelem előkészítése érdekében elnapolhatja, ha azt a vádlott, illetőleg a védő indítványozza.

Kétségtelen, hogy a bíróság a büntetőeljárás ezen résztvevőinek meghallgatását e tekintetben elmulasztotta, ez azonban nem olyan eljárási szabálysértés, amely abszolút hatályon kívül helyezést eredményezne. A tárgyalásnak ez okból történő elnapolása csak lehetőség, arról a bíróság mindig az adott körülmények figyelembevételével és valós szükségességet mérlegelve dönt. Kétségtelen, hogy mindezekre figyelemmel sem mellőzheti a törvényben felsorolt személyek előzetes meghallgatását, amelynek az elsőfokú bíróság nem tett eleget, és ezáltal valóban eljárási szabálysértést követett el, amely azon túl, hogy relatív eljárási szabálysértés, valójában formális, különösen azt is figyelembe véve, hogy a tárgyaláson jelen lévő védő ilyen indítványt nem terjesztett elő, és perbeszédében meghallgatásának elmaradását sem sérelmezte.

*

A Legfőbb Ügyészség átiratában egyrészt jelezte, hogy a büntetőügyet másodfokon elbíráló tanács előadó bírója (dr. P. L.) a vádirat bíróságra történő benyújtását követően a Pesti Központi Kerületi Bíróságon az eljárás valamennyi terhelt vonatkozásában történő felfüggesztéséig ügynevezett nem érdemi intézkedéseket tett. Másrészt megfogalmazta azt az álláspontját, hogy miután a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárásnak azt a részét, amelyben dr. P. L. tanácselnökként járt el nem bírálta felül, ezért nem áll fenn a Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontja alapján - figyelemmel a Be. 373.§-a (1) bekezdésének II/b. pontjára - az a felülvizsgálatot megalapozó abszolút eljárási szabálysértés, hogy az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.

A Kúria az ügyészi állásponttal a következő indokok alapján egyetértett.

A Be. 21.§-a (3) bekezdésének b) pontja rendelkezik arról, hogy a másodfokú eljárásból ki van zárva az a bíró, aki az ügy elsőfokú elbírálásában részt vett.

A IV. rendű terhelttel szemben a Pesti Központi Kerületi Bíróságon emeltek vádat. A 14.B.291/2004. számra lajstromozott ügyben a kiszignált bíró, dr. P. L. az alábbi intézkedéseket tette: utasítást adott a vádirat kézbesítésére, az I. rendű terhelt tartózkodási helyének felkutatására, majd vele szemben elfogatóparancs kibocsátására, végül valamennyi terhelt tekintetében az eljárást felfüggesztette.

Ezek az intézkedések azonban a felülvizsgálatot megalapozó, a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában felsorolt eljárási szabálysértést nem valósítanak meg. E körben utal a Kúria a BH 2004.455. számú döntésben foglaltakra, amelyet a Kúria álláspontja kialakításánál irányadónak tekintett. A hivatkozott döntés szerint az ügy elintézéséből nincs kizárva az a bíró, aki az ügyben 2003. július 1-jét - vagyis a nyomozási bírói jogintézmény bevezetését - megelőzően, az 1973. évi I. tv. rendelkezései szerint a terhelt előzetes letartóztatásának tárgyában döntött. Ehhez képest megállapítható, hogy jelen ügyben dr. P. L. elsőfokú bíróként az ügy felfüggesztéséig tett intézkedései ügyviteli jellegűek, mely intézkedések nem tartalmaznak előzetes érdemi állásfoglalást, tehát nem praeiudicatív jellegűek.

A Kúria szerint az ügy elbírálásán az ahhoz szorosan tapadó megelőző eljárást kell érteni.

*

Mindezekre figyelemmel - s miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423.§-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat - a Be. 426.§-a alapján - hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3.§-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatát pedig a Be. 416.§ (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb

indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418.§-ának (3) bekezdésén alapul.

Budapest, 2013. január hó 10.

*Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Krecsik Eldoróda s.k.
előadó bíró, Dr. Feleky István s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

*tisztviselő
Bné*